

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 20 sierpnia 2015 roku

wydanego w postępowaniu zwykłym

Powód (...) Bank (...) Spółka akcyjna we W. pozwem z dnia 25 lipca 2012 roku zażądał zasądzenia od pozwanej L. S. na swoją rzecz kwoty 5.323,08 złotych z odsetkami oraz rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

W uzasadnieniu podał, że strony zawarły umowę kredytu, zaś pozwana nie wykonała zobowiązania do zwrotu kwoty dochodzonej pozwem, na którą składają się: 3.392,55 złotych tytułem kapitału, 1.823,53 złotych tytułem odsetek za okres od 13 czerwca 2009 roku do 6 marca 2012 roku oraz 107 złotych tytułem opłat i prowizji.

Nakazem zapłaty z dnia 27 sierpnia 2012 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie nakazał pozwanej zapłacić na rzecz powoda kwotę 5.323,08 złotych wraz z odsetkami oraz kosztami procesu.

Powyższemu nakazowi zapłaty pozwana sprzeciwiła się, co doprowadziło do utraty mocy przez ten nakaz w całości. W sprzeciwie podniosła, że umowa kredytu jest nieważna, gdyż została zawarta w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Na skutek sprzeciwu postanowieniem z dnia 31 października 2012 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie przekazał rozpoznanie sprawy Sądowi Rejonowemu Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie.

W toku procesu strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska. Pismem z dnia 22 lipca 2014 roku powód oświadczył, że w razie uznania nieważności umowy ogranicza powództwo do kwoty 3.281 złotych tytułem bezpodstawnego wzbogacenia. Precyzując to oświadczenie wskazał, że jest to żądanie ewentualne.

Pozwana wniosła o oddalenie także żądania opartego na bezpodstawnym wzbogaceniu, podnosząc, że pozwana nie została wzbogacona wobec wadliwości umowy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 13 czerwca 2009 roku pozwana L. S. zawarła z W. S. A. W., R. J. sp. j. w B. umowę sprzedaży pościeli za cenę 3.281 złotych. W tym samym czasie powód, działający wówczas pod nazwą (...) Bank Spółka akcyjna we W. zawarł z pozwaną L. S. umowę kredytu na zakup pościeli. W ramach tej umowy bank udzielił pozwanej kwotę 3.392,55 złotych, którą pozwana miała spłacić wraz z odsetkami oraz opłatami w 36 ratach, płatnych do 22. dnia każdego miesiąca począwszy od lipca 2009 roku.

Dowód, a nadto:

- umowy, k. 22-27, 55-57, 88-93;

W czasie zawierania zarówno umowy kredytu, jak i sprzedaży, pozwana znajdowała się w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Spowodowane to było postępującą chorobą Alzheimera, której towarzyszyło głębokie otępienie, agnozja wzrokowa, zaburzenia krążenia mózgowego i niewydolność kręgowo-podstawna.

Dowód:

- dokumentacja medyczna pozwanej, k. 21, 87, 161-172, 244-260;
- zeznania świadka E. R., k. 116-117;

- zeznania świadka A. K., k. 193-194;
- zeznania świadka A. P., k. 284-285;
- opinia biegłego, k. 302-304;

Dnia 14 września 2009 roku pozwana złożyła obu podmiotom oświadczenie o odstąpieniu od umów.

Dowód:

- pismo z dnia 14.09.2009 r., k. 29-31, 95-97;
- pełnomocnictwo, k. 32, 98;

Pismem z dnia 31 stycznia 2010 roku powód oświadczył pozwanej, że wypowiada umowę kredytu i wezwał pozwaną do zapłacenia kwoty 3.780,30 złotych.

Dowód:

- pismo z dnia 31.01.2010 r., k. 52-53;

Dnia 6 marca 2012 roku powód sporządził wyciąg z ksiąg banku, w którym stwierdził zobowiązanie pozwanej w wysokości 5.323,08 złotych z tytułu kredytu, na które składały się: 3.392,55 złotych tytułem należności głównej, 1.823,53 złotych tytułem odsetek umownych w okresie od 13 czerwca 2009 roku do dnia wystawienia wyciągu oraz 107 złotych tytułem opłat za prowadzenie rachunku.

Okoliczność bezsporna, a nadto:

- wyciąg z ksiąg banku, k. 54;

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się nieuzasadnione.

Podstawę żądania pozwu stanowiła dyspozycja wynikająca z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2015 roku, poz. 128). Zgodnie z jego treścią przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

W takiej sytuacji powód winien był wykazać zawarcie umowy oraz wysokość kredytu, jak również innych należności, o których mowa w art. 69 Prawa bankowego, które winna była pozwana zapłacić.

W ocenie sądu powód wykazał, że strony zawarły umowę kredytu. Strona pozwana zawarciu samej umowy nie przeczyła. Z treści umowy wynika zobowiązanie pozwanej do zwrotu kwoty 3.392,55 złotych na zakup pościeli wełnianej, którą pozwana miała spłacić wraz z odsetkami oraz opłatami w 36 ratach, płatnych do 22. dnia każdego miesiąca począwszy od lipca 2009 roku.

W toku procesu pozwana podniosła, że umowy z dnia 13 czerwca 2009 roku, tj. umowa sprzedaży i umowa kredytu są nieważne, albowiem została zawarta przez pozwaną, która w chwili podejmowania tej czynności znajdowała się w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Zgodnie z treścią art. 82 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to

w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych. Mając na uwadze powyższe oraz brzmienie art. 6 k.c. pozwana winna była wykazać, że w stanie składania swojego oświadczenia zawartego w umowie kredytu, znajdowała się w stanie określonym w art. 82 k.c.

Sąd uznał, że pozwana wykazała istnienie takiego stanu w chwili zawarcia umowy. Okoliczność ta wynika z dowodu z opinii biegłego z zakresu neurologii. W swojej opinii biegła stwierdziła, że pozwana – w chwili zawierania umów – cierpiała na chorobę Alzheimera. Biegła stwierdziła również, że chorobie tej towarzyszyło głębokie otępienie, na które wskazywało badanie z 25 września 2007 roku, w którym pozwana uzyskała w skali (...) 10 pkt, zaś na podstawie dokumentacji medycznej zaopiniowała także, że stan zdrowia pozwanej nie pozwalał jej na rozpoznanie własnego odbicia w lustrze. O takich objawach zeznał także świadek A. P.. Biegła stwierdziła także agnozę wzrokową polegającą na wyłączenie funkcji wzrok bez organicznego uszkodzenia nerwu wzrokowego, które przejawia się tym, że pacjent nie widzi mimo, że sam wzrok nie jest uszkodzony. Z opinii wynikało też, że pozwana gubiła się zarówno w domu, jak i poza nim. Na takie objawy zwrócił uwagę także świadek A. P., a nadto wynikają one z dokumentacji medycznej pozwanej. Zauważyć też należy, że świadek A. P. wskazał, że już w badaniu dnia 17 stycznia 2006 roku pozwana nie potrafiła odpowiedzieć na podstawowe pytania, taki jak co do roku, pory roku, dnia tygodnia, czy też województwa, w którym mieszkała. Biegła zwróciła uwagę na to, że występujące u pozwanej dodatkowo zaburzenia krążenia mózgowego i niewydolność kręgowo-podstawna nasilały procesy otępienne. Biegła wskazała także, że choroba Alzheimera jest zaburzeniem, które nie ustępuje, a zatem w chwili zawierania umów 13 czerwca 2009 roku pozwana nie mogła znajdować się w lepszym stanie. Na podstawie tych dowodów sąd uznał, że ponad wszelką wątpliwość w chwili zawierania umów: sprzedaży oraz kredytu 13 czerwca 2009 roku pozwana znajdowała się w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Co prawda sama opinia biegłego została sporządzona w odniesieniu do umowy kredytu, niemniej jednak obie umowy zostały zawarte w tym samym czasie, zaś biegła odnosiła się nie tyle do jednej z nich, lecz do stanu postrzegania pozwanej w tym czasie. To pozwala sądowi ustalić, że nie tylko jedna z umów, lecz obie dotknięte były nieważnością w rozumieniu art. 82 k.c. Nadto postanowieniem z dnia 9 marca 2015 roku sąd zobowiązał powoda do złożenia pisma przygotowawczego, w którym odniósłby się m.in. do tego zagadnienia, lecz powód tego nie uczynił.

Wadliwość czynności prawnej powoduje, że zobowiązanie pozwanej do zwrotu kredytu, zapłaty odsetek oraz opłat nie powstało. Z tych przyczyn rozważania dotyczące pozostałych zarzutów, tj. skutecznego odstąpienia od umowy oraz przedawnienia roszczenia, nie mają istotnego znaczenia. Zobowiązanie pozwanej z tytułu umowy nie powstało, a zatem oświadczenie o odstąpieniu od niej nie mogło wyrzucić żadnego skutku. Podobnie zarzut przedawnienia roszczenia, który może zostać skutecznie zgłoszony jedynie w zakresie istniejącego roszczenia.

Żądanie ewentualne zostało oparte na dyspozycji wynikającej z art. 405 k.c., zgodnie z którym kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. W takim stanie rzeczy powód winien był wykazać, że pozwana uzyskała korzyść majątkową kosztem powoda. W ocenie sądu okoliczności tej nie wykazał. Bezsporne było to, że świadczenie wynikające z nieważnej umowy kredytu nie zostały spełnione na rzecz pozwanej a sprzedawcy pościeli. Oznacza to, że pozwana nie uzyskała korzyści w postaci postawienia jej do dyspozycji określonej w umowie kredytu kwoty. W ocenie sądu do powstania takiej korzyści nie mogło przyczynić się wydanie jej pościeli, wynikającej z umowy sprzedaży z 13 czerwca 2009 roku. Samo wydanie przedmiotu umowy sprzedaży nie jest wystarczające do przeniesienia własności w razie nieważności tej umowy. Jak wynika z wcześniejszych rozważań, oświadczenie pozwanej złożone w ramach umowy sprzedaży dotknięte było także nieważnością w rozumieniu art. 82 k.c. Skoro tak – nie doszło do przeniesienia własności rzeczy, a zatem pozwana uzyskała żadnej korzyści majątkowej w rozumieniu art. 405 k.c.

Stan faktyczny w sprawie sąd ustalił na podstawie dowodów wskazanych w uzasadnieniu.

Mając na uwadze powyższe okoliczności sąd oddalił powództwo, o czym orzekł jak w pkt I sentencji.

O kosztach procesu orzeczono odpowiednio do treści art. 98 § 1 i 3 k.p.c., przyjmując że powód przegrał proces w całości. Na poniesione przez pozwaną koszty procesu składały się: zastępstwo procesowe w wysokości 1.200 złotych oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 złotych. W takim stanie rzeczy orzeczono jak w pkt II sentencji.

W zakresie wydatków, które poczynił Skarb Państwa w toku procesu orzeczono odpowiednio do treści art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2014, poz. 1025 ze zm.). Do tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa kosztów należało sporządzenie opinii biegłego w zakresie przekraczającym zaliczkę, tj. 28 złotych. Wobec tego orzeczono jak w pkt III sentencji.